

Dignes tebeos per a intel·lectuals

WIKIMEDIA

JOAN GARÍ

La qüestió vindria a ser: són els anys 60 culpables? Al capdavant, *La condition postmoderne*, de Lyotard, es publica, com les postilles del final d'una festa, l'any 1979. I aquest opuscle –subtitulat, amb certa immodèstia, *Rapport sur le savoir*– ja deixava clares algunes coses: els grans metarellats, lligats al mite del progrés, havien deixat de donar un sentit. El que s'esdevenia era, ni més ni menys, la “postmodernitat”. La consciència de la classe social era substituïda per l'autoconsciència (l’“amor apassionat i exagerat d'un mateix” de què parla Sennett) i l’*Homo sentiens* de Franco Ferrarotti rellevava, a la carrera, l’*Homo sapiens*.

Aquest gran canvi de paradigma és el que aborda Enric Balaguer en *Constel·lacions postmodernes*. Es tracta, en realitat, d'un volum que

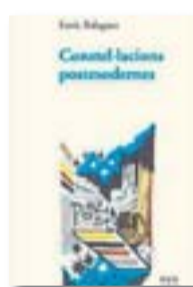
aplega diferents escrits al voltant del tema. Proveït d'un sòlid bagatge teòric, Balaguer indaga els motius de la desorientació existencial del nou subjecte postmodern en les pel·lícules d'Isabel Coixet o les novel·les de Francesc Bodí. És Michel Houellebecq, però, el model més exacte d'escriptor postmodern. Un paper que el novel·lista francès ha assumit amb gran entusiasme: “Sóc el Zaratustra de les classes mitjanes decorades per Ikea”, pregona en una entrevista (i tot això, afegiré, abans del seu dramàtic paper a compte de la crisi dels assassinats del *Charlie Hebdo*, amb la barbàrie islamista – simplement premoderna – al fons). Però els 60 realment són l'origen de tots aquests mals? Segons Houellebecq, és indubtable: aquella genteta –beatniks, hippies, magistes del 68– van abandonar el gran subjecte col·lectiu i es van abandonar al seu egotisme narcisista. Aviat *El capital* de Marx seria

substituït com a llibre de capçalera i el seu lloc l'ocuparia *El senyor dels anells* de Tolkien.

Un lloc comú en la cultura

Houellebecq no és original. Ja Tony Judt (en *El món no se'n surt*, per exemple) explicava que, des del seu punt de vista, els 60 eren culpables de la fallida del concepte d'autoritat, substituït per un caos abusiu que va impossibilitar la consolidació de les conquestes del benestar de la postguerra. Personalment, em resistisc a considerar una època de canvis i esperances tan formidables com l'epítom de tots els mals moderns. Crec, en canvi, que el tir al blanc sobre la “dècada prodigiosa” s'ha convertit en un fatigós lloc comú del pensament actual, a qui no vindria malament un poc més d'ambició exegetica. La falta de “relat moral” que detectava Judt en els anys presents no pot ser atribuïda sense abús a aquells somiadors de fa mig segle: Luther King, Ernesto Guevara, John Lennon. Com el protagonista de *Pastoral americana*, de Philip Roth, Judt ha mirat al seu voltant i només ha vist una generació presa per unes ànsies incomprendibles de capgirar-ho tot, de subvertir-ho tot i –sovint– de destruir-ho tot. Però li ha faltat observar l'altre costat de la moneda: el somni de fraternitat, d'igualitarisme, de felicitat global.

Enric Balaguer, en tot cas, navega per totes aquestes qüestions amb gran elegància i propietat. És didàctic i minuciós i la seua capacitat associativa no deixa cap fil solt. Com a docent –és catedràtic a la Universitat d'Alacant–, els seus alumnes bé podran estar d'enhonorabona. Balaguer, que practica l'hortoteràpia (en un món on només queda una utopia en peu –la utopia verda– cultivar el teu hort és la darrera consigna revolucionària), fa anys que reflexiona sobre tota mena d'assumptes socials i estètics. I ho fa en forma –com diria Fuster– de “tebeos per a intel·lectuals”. Com ho són, i ben dignament, aquestes *Constel·lacions postmodernes*. ♦♦

CONSTEL·LACIONS POST-MODERNES
ENRIC BALAGUER
PUBLICACIONS
DE LA UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA
206 PÀG. / 14 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

Pujadó i la musicació de poetes

Aquest dimarts va tenir lloc a la llibreria Jaimes de Barcelona un recital musical de Miquel Pujadó dedicat als poetes Maragall, Bartra i Vinyoli. Vet aquí tres conceptes forts: una llibreria valenta que dona espai a la interpretació; un autor i adaptador de categoria, Miquel Pujadó, i una idea tan vella com recurrent i interessant, el com i el per què de musicar poemes. Miquel Pujadó és un mestre en l'adaptació i hi creu. A part de la producció pròpia, dedica una bona part dels esforços creatius a musicar poemes. En un article de *Serra d'Or* (655-656, 2014) ja ens indicava que “a l'inici, la poesia lírica i la cançó eren una mateixa cosa”. Demana música, un poema? Deixem de banda el fet que, gràcies als cantautors, molts poemes han trobat el seu lloc en l'imaginari popular. Sentint Pujadó, amb el seu estil personal de compondre i d'interpretar, cantant Maragall, per exemple, t'adones que la unió dels dos conceptes, poesia i música, és perfectament possible sempre. A un pot agradar-li llegir poesia; llegir poesia i alhora sentir-ne les versions musicades, i, en tercer lloc, a molta gent li agrada la poesia només si l'hi donen amb música (o a través de recitals).

ADAPTADOR, TRÀIDOR?

La feina magnífica de professionals com Miquel Pujadó –la seva versió del comte Arnau, per exemple, és colpidora i aclaridora– ens fa entendre clarament que, amb la poesia, qualsevol de les tres opcions és possible i desitjable. I et deixa ben clar que entrar a la poesia gràcies a la música i el cant no és entrar-hi per la porta falsa o per la porta fàcil. Observem, si no, la feina feta per Raimon amb Ausiàs March. O arribar a Salvat Papasseit, podent comparar les versions de Serrat, Ramon Muntaner, Ovidi Montllor/Toti Soler, etc. Una altra cosa és que entrem a valorar la qualitat de les versions o, simplement, el criteri triat per fer-les. Tal com diu el mateix Pujadó en l'article ressenyat, “de vegades, els cantants no tenen manies”. I si han de tallar tallen. I si han de substituir, substitueixen. Són casos en què la intervenció és més profunda i, per tant, el risc adquirit per l'adaptador és més gran. Però ¿qui es pot queixar, veient-ne els resultats, quan Raimon ho ha fet amb Espriu o Jordi de Sant Jordi? Posar música a un poema és com tornar a casa. ♦♦

L'APARADOR

KAREN MONTERO

FICCIO

Las cuatro Gracias
D.E. STEVENSON
Alba Editorial

Quatre caràcters molt diferents que comparteixen una intuïció i un sentit de l'humor especials, la Liz, la Sal, la Tilly i l'Addie, les quatre filles del senyor Grace, hauran d'utilitzar aquestes qualitats per afrontar les novetats de la Segona Guerra Mundial a la seva pacífica vida anglesa.

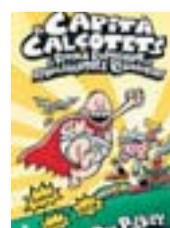
FICCIO

Bategant
ALBA DALMAU
Cossetània

Només el Paiotqan sap que al cap de deu dies l'illa de Bategant desapareixerà. Haurà de decidir si vol salvar-se sol o morir amb la seva família. En menys de cent pàgines, Dalmau anuncia els últims batecs de l'illa, un recorregut literari que li ha valgut el XXIII Premi de Narrativa Vila de l'Ametlla de Mar.

INFANTIL

El Capità Calçotets...
DAV PILKEY
Cruïlla

Txa-Txa-Txaan! Ja sóc aquí! A través de vinyetes, jocs i il·lustracions, el Capità Calçotets torna amb el seu lema per descobrir com es van extingir els dinosaures i l'origen de l'Univers. S'enfrontarà amb els Robocalçotots Radioactius del professor Tirapets, que vol venjar-se d'en Calçotets com sigui.